

VIRRAN

varrella

Päijälän kylälehti

01/2024

5

*Ympäristöasiaa
Päijälästä*

11

Talvisia touhuja

PÄIJÄLÄ
Kylä virran varrella

SISÄLLYSLUETTELO

- 1 Sisältö ja toimitus
- 2 Pääkirjoitus
- 3 Talvesta kesään
- 4 Hankekuulumisia uittinäyttelystä
- 5 Ilmastokeskustelu Pirtillä
- 6 Tilastotietoa Päijälästä
- 7 Sähköauto ja muutto käyneet
kausiasukkaan mielessä
- 9 Maalla asuminen on ilmastoteko
- 10 Yksitoista urhoollista
- 11 Talvisia touhuja
- 12 Lumitöitä
- 13 Sotaa paossa Leppäkoskella
- 15 Raamatullinen Kypros
- 18 Uusi päijäläläinen
- 19 Kaijan kirjanurkka
- 20 Tapahtumakalenteri
- 21 Joonasta Uskoon ja pääsiäiseen
- 22 Muistoissamme Jaakko Ruokola
- 23 Nimikilpailu

Kirsi Oesch Pirkkanmaan ilmastoviisaasta kyläverkostosta vieraili kylällä s.9

Hankekuulumisia s.4

Pönttöhihdot ja muita talvisia tarinoita s.10

Virran Varrelta - Päijälän kylälehti, 01/2024.

Virran Varrelta -toimituskunta: Hannu Lahtinen (päätoimittaja), Leena Bragge, Eeva Honkanen, Ulla Lahtinen, Risto Lehto, Mirkka Lempiäinen, Risto Ojala, Terhi Ratalahti, Aino Ruokola, Kaija Taival, Merja Akerlind
Julkaisijat: Päijälän kristillinen yhdistys, Päijälän seudun kyläyhdistys ja Mäkimaan Muhku
Lehden taitto: Leena Bragge, Ulla Lahtinen ja Mirkka Lempiäinen
Painatus: Padasjoen kirjapaino. Painetaan 4 krt. vuodessa.

Yhteystiedot: Päijälän kristillisen yhdistyksen puheenjohtaja Hannu Lahtinen, 0500 304769, hannu.lahtinen@paijala.fi
Päijälän seudun kyläyhdistyksen puheenjohtaja Leena Bragge 040 8326131, leenaobragge@gmail.com
Mäkimaan Muhku: Risto Lehto, rhlehto1@gmail.com
Kansikuva: Ulla Lahtinen: Kalervo Karvanen pönttöhihdon pokaaleineen

Arvoisa lehtemme lukija!

Tänä alkukevään 18.3. maanantaina klo 7 on taas pakkasta -19 astetta, mutta keskipäivällä sääennustuksen mukaan auringon lämmittäessä päästään lähelle nollaa. Näin ei ollut vuoden alkaessa, jolloin aamun 30 asteen pakkaneen ei juurikaan päivän aikana hellittänyt. Kylmää riitti ja jos ei kylmää, niin lunta tuli taivaalta. Liiteristä polttopuut alkavat loppua ja hartiat lumen luomisesta turtua. On ollut niin sanottu lapsuuden ajan talvi säiden osalta.

Mutta on ollut maailmalla ja meillä Suomessa myös monella tavalla kylmää. Ukrainan sota jatkuu ja sen myötä kilpavarustelu. Nyt Euroopassa keskitytään siihen, miten saadaan hankittua ukrainalaisille riittävästi aseita ja ammuksia, että he pystyvät estämään Putinin hyökkäyksen etenemisen ja siten turvaamaan rauhan säilymisen muissa rajamaissa. Amerikka käy kahden vanhuksen eriskummallista taistelua tulevasta presidentistä ja sen taistelun seuraukset heijastuvat myös tuen antamiseen Ukrainalle. Israelin ja Gazan tilanne ahdistaa. Ja meillä Suomessa työtaistelut saavat juuri tällä hetkellä lähes kriisitilanteessa olevan julkisen talouden vajoamaan yhä syvemmälle. Keskustelun sävy ja kieli eduskunnassa, yleisradion ajankohtaisohjelmissa ja poliittisissa satiireissa sekä lehdistössä ei ole ollut mieltä innostavaa, enemmänkin toisia loukkaavaa ja sen myötä ahdistavaa. Ei hyvältä näytä.

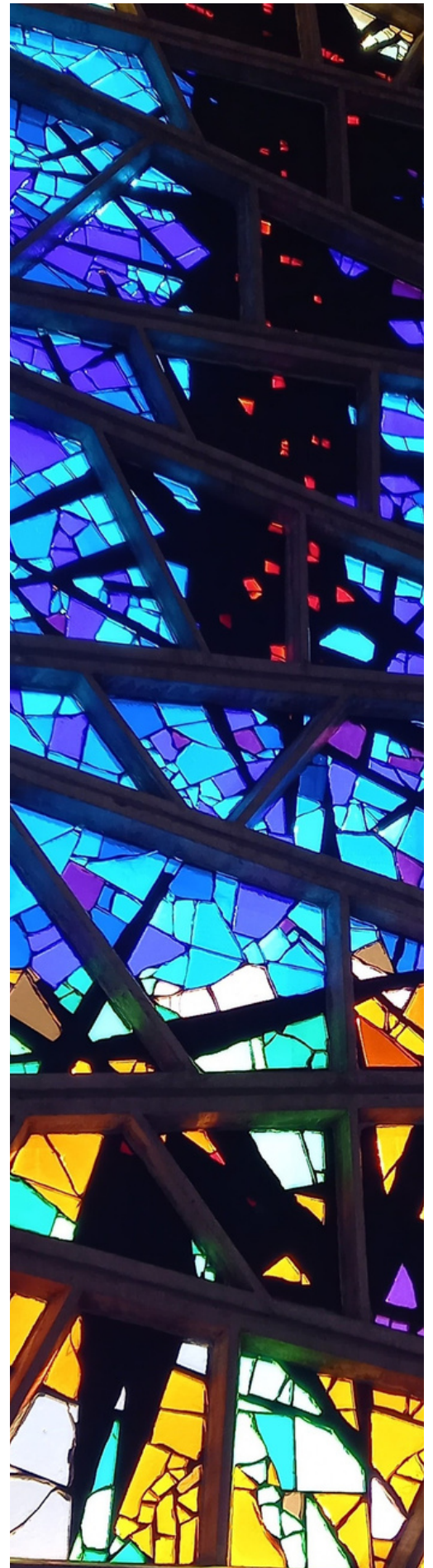
Ajatuksissani velloo mahdollisuus vajota synkkyYTEEN ja toivottomuuteen. Mutta taistelen samalla tuota vaihtoehtoa vastaan. Luen vaimoni kanssa aamuisin Martti Lutherin hartauskirjaa ”Mannaa Jumalan lapsille”, jossa on aina raamatunlause ja Lutherin lyhyt selitys sille. Tämän aamun raamatunkohta Fil.3:13-14 kuuluu näin: ”Unohtaa sen, mikä on takana, ja kurottaen sitä kohti, mikä on edessäpäin, minä riennän kohti päämäärää”. Luther aloittaa: ”Tämä elämä on uskon, rakkauden ja ristin elämää. Nämä kolme eivät tässä elämässä koskaan tule täydelliseksi. Ainoastaan Kristuksessa ne ovat täydellisiä. Hän on aurinko, joka on annettu ja pantu meille esikuvana seurattavaksi.” Luther nostama raamatunkohta kääntää katseen ja näkökulman menneestä tulevaan, siihen mihin voimme vaikuttaa. Toivottomuudesta toivon, päämäärään. Leipätyössäni aikanaan sain oppia siitä, että kannattaa paneutua siihen, mihin voi vaikuttaa eikä uhrata aikaa ja voimia siihen, mihin ei voi vaikuttaa.

Eli suunnataan katse tänne omaan, kauniiseen, rauhalliseen kyläämme, jossa ainoa epäkohta tuntuu olevan tiet -ja niidenkin kanssa on opittava elämään. Viikko sitten sovimme kylän yhdistysten vetäjien kesken Päijälän erikoiskokeen järjestämisestä -jota AKK meille tarjosi nyt 10. kerran - ja järjestämisen pelisäännöistä vanhaan malliin. Metsäystyseura vastaa Liehuntain osuudesta ja muut yhdistykset siitä eteenpäin. Eilen sunnuntaina kyläyhdistys, kristillinen yhdistys ja Muhku järjestäytyi ja sopi oman osuutensa hoitamisen periaatteet ja vastuuhenkilöt. Tästä se taas alkaa: kylämme tämänkin vuoden suurimman tapahtuman suunnittelu ja toteuttaminen. Rekrytointi on jo alkanutkin eri tehtäviin ja innostusta on ollut lähteä mukaan. Kaikki vanhat ja uudet ovat tervetulleita ja tarpeellisia.

Hakemus tuen saamiseksi Lehdon veljesten omistaman uittoon ja metsätyöhön liittyvän materiaalin ja aineiston luokitteliseksi, säilyttämiseksi ja esille asettamiseksi Valinnassa on Ikosen Marjan ponnistelujen tuloksena toimitettu Vesurille. Päätöksiä odotetaan kevään aikana, jotta hanke pääsee kesällä vauhtiin. Siitä on juttua myös toisaalla lehdessä.

Meillä on täällä kaikki pääosin hyvin. Valmistaudutaan nyt pääsiäisen viettoon Kristuksen sovitustyötä muistaen. Hän voitti kuoleman ja sen myötä meillä on Hänessä elämän ja iankaikkisen elämän toivo. Hän on Lutherin sanoin aurinko, elämänantaja ja takaaja!

Hannu Lahtinen

Kuhmoisten siunauskappelin lasimaalaus

TALVESTA KESÄÄN

Mukaan tapahtumiin

Aurinko paistelee puhtaalle hangelle nyt kun tätä kirjoittelen. On ollut oikea talvi, joka muistuttaa jo vähän niitä lapsuuden talvia, jolloin tien auratut penkat olivat aina minua itseäni korkeampia. Lumi ja luonto olivat aina kirkkaan valkoisia. En muista vuosiin olleen tällaisia pakkasjaksoja, kuin tämän talven aikana. Jos mittari laskee alle 30 asteen, niin on oikeasti pukeuduttava hyvin pienenkin ulkoilun vuoksi. Postilaatikolla poikkeaminen käy jo kuntoilusta. Tulee hiki ennen kuin saa vaatteet puettua. Ainakin ollaan jo menossa kesää kohti, kun ensimmäiset loskakelit on koettu.

Tämä vuosi ei alkanut kohdallani hyvin. Juuri kun Jaakko-setä oli saatettu joulukuussa taivasmatkalle, niin koin toisen menetyksen. Pitkäaikainen ystäväni Nokialla menehtyi tammikuussa. Aina, kun joku lähtee, tulee mieleen, että olisi voinut olla minun vuoroni – muttei ollut. Mielessä pyörii aina uudestaan: Olenko muistanut sanoa läheisilleni kaikki asiat mitä on pitänyt ennen kuin on liian myöhäistä. Olenko muistanut kertoa, miten rakkaita he ovat, jos huomista ei tulekaan. Ehkä he tietävät sen muutenkin.

Kyläyhdistys antaa hetkeksi muuta ajateltavaa. On taas tulossa kiireinen vuosi. Alkuvuodessa ei paljon tapahdu lukuun ottamatta kirjapiiriä ja muutamia kokouksia. Olihan meillä ilmastotapahtuma, johon saimme mukavasti kuulijoita. Oli laskiainen hiihtokisoineen ja seuraavaksi odottelemme pihansiivoustalkoita ja äitienpäivälounasta. Samat kulttuuritapahtumat ja toripäivät. Näyttää siltä, että saamme rallit kylään jo kymmenennen kerran.

Kirjapiiri kokoontuu kerran kuukaudessa ja näyttää siltä, että porukka enemmänkin lisääntyy kuin vähenee. Olemme olleet aina harvinaisen yksimielisiä siitä, että jokainen voi olla eri mieltä kirjan sisällöstä ja kuuntelemme mielenkiinnolla jokaisen mielipiteen. Luemme vain kotimaisia kirjoja – pääasiassa kaunokirjallisuutta, mutta joukkoon mahtuu myös tieto- tai runokirjoja. Joku ehdotti myös elämäkertakirjaa. Kaikki ovat tervetulleita mukaan.

Riihigalleriaan valmistellaan taas uusi näyttely. Siellä poiketessa voi samalla bongaila ohikulkevia melojia.

Hyötykasvikerhon vuotuinen retki sijoittuu touko-kesäkuun vaihteeseen. En ole vielä löytänyt seuraavaa kohdetta, mutta luulen, ettei tarvitse kaukaa hakea. Jos joku tietää mielenkiintoisen puutarhan tai kukkapaiston, niin otan ehdotuksia vastaan. Olemme samalla reissulla hankkineet kesän taimet, jos matkan varrella tai kohteessa on niitä myytävänä. Ei tarvitse olla hyötykasvikerhon ”jäsen”, jos haluaa tulla mukaan retkelle.

Osallistuin pääkirjaston yhteiskahvitustilaisuuteen helmikuussa. Olipa maittavat tarjottavat, mutta keskusteltiin siellä muustakin. Kyliltä oli edustajia moninaisista yhdistyksistä ja saimme Markkasen Eevalta hyvät yhteiset ohjeet markkinoida tapahtumailmoituksia koko kuntaan ja netin kautta tieto menee laajemmallekin. Kuhmoisissa on paljon aktiivisia yhdistyksiä. Voitte etsiä tapahtumia Kuhmoisten kunnan nettisivulta.

Mukavia hetkiä kaikille yksin ja yhdessä!

Teksti ja kuva: Leena Bragge

HANKEKUULUMISIA UITTONÄYTTELYSTÄ

Tällä hetkellä muita isompia hankkeita ei ole tiedossa kuin metsätyö- ja uittonäyttelyn rakentaminen entisen Päijälän Valinnan kiinteistötiloihin. Rakennus siirtyi kylän kolmen yhdistyksen yhteisomistukseen pari vuotta sitten. Halusimme kunnostaa rakennuksen ja ottaa käyttöön, koska hyvin hoidetut talot ja pihat keskustan tuntumassa luovat viihtyisän kokonaisuuden luonnonkauniin vesistön ympärille. Vesistön, jossa on vuosikymmeniä sitten uitettu tukkeja. Metsä- ja uittotyöt ovat antaneet monelle kylän perheelle elannon, kunnes ajat muuttuivat ja tukkeja alettiin kuljettaa autokyydillä.

Olli ja Risto Lehdon metsätyön ja uiton historia-aineisto on tarkoitus siirtää taltioituna näyttelyksi monipalvelukeskukseen. Olemme saaneet Kuhmoisten kunnalta avustusta sähkö- ja putkitöihin. Ahkera talkooväkemme on remontoinut, maalannut, tehnyt sähkötyöt ja asentanut valaistuksen näyttelysaliin. Myös rakennuksen ulkopuoli on siistitty ja maalattu. Syksyllä asennettiin lokasäiliö maahan. Putkitöitä jatketaan keväällä ilmojen lämmettyä.

Olemme saaneet tukea Maaseuturahastosta Vesuri-ryhmän kautta ja haemme lisää voidaksemme palkata henkilön käsittelemään metsä- ja uittomateriaalia näyttelykuntoon. On tarkoitus saada näyttelystä mahdollisimman monimuotoinen. Museokeskus Vapriikki on myös luvannut olla tukena ja asiantuntija-apuna laatimassa kustannusarviota työntekijöille ja tarvikkeille.

Uudelle rakennukselle pitäisi keksiä naseva nimi ja sitä jo kysynee urheiluseurakin nettilehti MuhkuMagazinessaan. Laittakaahan harmaat aivosolut koetukselle ja tehkää ehdotuksia. Nimen pitäisi tietenkin sivuta jotenkin metsä- tai uittoaihetta. (kts. takasivu)

Toivomme näyttelyn tuovan kylällemme lisää metsätaloudesta ja historiasta kiinnostuneita matkailijoita ja ohikulkijoita. Menneisyys on tulevaisuuden peili.

Teksti ja kuvat Leena Bragge

Vesurista vieraat Raisa Saarilahti-Kulju ja Maarit Polvi-Malkki keskustelevat Lehdon Ollin ja Riston kanssa

Kylätalo talvivaatteissaan

NUUKA MAALAINEN ELÄMISEN MALLIKSI

Jos maailma eläisi kuin Päijälä, ei ilmastonmuutoksesta tarvitsisi hurjasti hätäillä. Postinumeroalueella 17930 on niin paljon metsiä, että ne sitovat vaki- ja kausiasukkaiden sekä maatalouden hiilipäästöt noin kymmenkertaisesti. Vähenevälle asukasmäärälle jaettuna kasvihuonekaasupäästöjä on kuitenkin edelleen niin paljon, että matkaa hiilineutraaliuteen riittää.

Näin sanoi maisteri Kirsi Oesch esitellessään Pirkanmaan kylien ilmastohanketta tammikuussa Päijälän Pirtillä. Hänen mukaansa nuukuudesta ja perinteisestä, omavaraisesta maaseutuasumisesta on hyvä ottaa mallia, kun Suomi varautuu ilmastonmuutokseen.

Maalaistuminen muodiksi?

Kirsi Oesch muistutti, että merkittävistä ilmastonmuutoksista kärsittiin jo 1690- ja 1860-luvuilla; Kuhmoisten seudulla kuoli noissa kriiseissä 40 ja 20 prosenttia väestä. Nyt on yhä isompia länttejä maapallosta muuttumassa elinkelvottomiksi. Ennusteen mukaan maailmalla olisi jopa kaksi miljardia ilmastopakolaista 2000-luvun lopulla.

Suomessa on toisaalta tarvetta maahanmuuttajille, sillä oma väki enää riitä kaikkien tarpeellisten työtehtävien hoitoon. Kuhmoisissa ulkomaalaisia työntekijöitä tarvitaan todennäköisesti satoja. Oeschin mukaan tulevaisuudessa saattaa löytyä muitakin maalletulijoita. Kyselytten mukaan joka neljäs teini-ikäinen haaveilee muuttavansa aikuisena niin harvaanasutulle haja-asutusalueelle, ettei naapuria näy. Ruotsinkielisellä Pohjanmaalla on jo havaittu uusi ilmiö: saksalaiset ostavat vakinaisen asumisen paikkoja. “Jos muilla on haju, että Suomen maaseudulle kannattaa tulla, pitäisi meidänkin kiinnostua muutoksesta.”

Talot kierrätykseen

Jotta maalaistuminen toteutuisi, tarvitaan tulijoille asuinpaikkoja. Pirkanmaan ilmastohankkeessa on jo selvinnyt, että kylissä on runsaasti tyhjilleen tai vähälle käytölle jääneitä asuinrakennuksia. “Kuuraisia ikkunoita näkyi aika paljon, kun ajelin Sappeentietä kotoani Rautajärveltä”, havainnollisti Oesch. “Tyhjä talo tietää runsasta määrää lämmitettävää tilaa, ja se taas lisää hiilipäästöjä. Talot pitäisi saada kierrätykseen”, tuumi Oesch. Rautajärvellä toteutetun hankkeen perusteella hän tietää, ettei vanhasta kodista luopuminen ole helppoa eikä vanhojen hirsitorppien siirto nykyajan vaatimusten mukaisiksi kodeiksi halpaa. Hän suositteli vahvasti tyhjien talojen vuokraamista, jos ajatus myynnistä tuntuu ylivoimaisen vaikealta. ”Eikö maaseudun väki voisi sijoittaa kertynyttä varallisuuttaan omaan kylään sen sijaan, että laittaa rahansa Helsingin asuntokantaan?” kyseli Oesch. Hän kiitteli tienraivaajaa, jonka panos näkyy Päijälän naapurikylän Västilän tilastoissa. Yksi isäntä on ostanut ja kunnostanut tyhjilleen jääneitä asumuksia vuokrauskäyttöön, mikä on lisännyt merkittävästi vuokra-asukkaiden määrää.

Kotivaraa omasta takaa

Oesch arvelee maaseudun arvon nousevan kriisien, kuten esimerkiksi arabikevään kaltaisten mullistusten, sotien, energiakriisin tai pandemian yllättäessä. “Kun väistämättä tulee ongelmia, omavaraisuus on arvossaan. Maalla on edelleen omia kaivoja, huusseja, puutavaraa sekä uuneja ja liesiä sekä taitoa hyödyntää niitä kaikkia. Ravintoa saa omalta maalta, kunhan tontti on kyllin iso, tai vaikka yhteistoiminnasta naapurin kanssa. Harva on tottunut kerskakulutukseen.”

Päijälässä asutaan paljon vanhoissa puutaloissa, joita myös lämmitetään puulla. Rakennukset siis varastoivat hiiltä. Paremmalla eristämällä saadaan sekä vakiasunnoista että mökeistä vielä parempia ilmaston ja asukkaan kannalta.

Paljon keskusteltavaa

Suomen tavoittelemaan hiilineutraaliuteen ei päästä ilman asiallista keskustelua ja oikeudenmukaista hyötyjen ja haittojen jakamista, korosti Oesch. Kyselyissä on havaittu monenlaista kademieltä ja epäoikeudenmukaisuutta, kun tarvittaisiin yhteistyötä ja keskinäistä luottamusta. Miten maaseutuväki innostuu vastustamaan ilmastomuutosta, jos esimerkiksi muovien kierrätystä ei saada pelaamaan? Syntyykö maalla intoa asuntojen kunnostamiseen, kun vaarana on talojen arvon jatkuva lasku varsinkin syrjäseuduilla? Kuka pitää esillä vähemmistöjen, lasten ja vielä syntymättömien etuja ilmastopäätöksiä tehtäessä? Kuka omistaa metsien hiilensidonnan? Pitäisikö kaupunkilaisten kompensoida maalaisille näitten ylläpitämien hiilinielujen toimintaa?

Lisätietoa: ilmastoviisapirkanmaa.wordpress.com (lue QR koodi puhelimellasi)

Teksti Merja Åkerlind

17930 PÄIJÄLÄ TILASTOISSA

Pirkanmaan ilmastonmuutoshanke on kerännyt tilastotietoa kylistä postinumeroalueittain. Päijälän kartta sai hankevetäjä Kirsi Oeschin kysymään esittelytilaisuudessa, mikä tuo Ottele on. Nyt orivesiläiset päijäläläiset ovat yhdessä muun kylän kanssa, mikä antaa kokonaisvaltaisempaa tietoa asukkaista ja heidän hiilijalanjäljestään.

Jakoperuste merkitsee samalla, että tiedoista puuttuvat Hahmajärven, Liehunkulman ja Löytäneen vakituiset ja kausiasukkaat. Kannattaa pitää mielessä myös se, että uusimmat tilastot ovat vuodelta 2021. Pienellä alueella sattuma voi vaikuttaa isosti lopputuloksiin, ja välillä tilastoijat sorvaavat luokitteluperusteita uusiksi.

ASUKKAAT

- 43 kotitaloutta, 72 vakinaista asukasta
- 387 mökkiä, arviolta 813 käyttäjää
- Postinumeroalueella vaikuttaa siis kaikkiaan 885 henkilöä, joista 92 prosenttia on kausiasukkaita. Väki voi vilkaimpaan aikaan kymmenkertaistua.
- Sekä vaki- että kausiasukkaitten määrä on vähentynyt sitten vuoden 2010, jolloin oltiin luvuissa 98 ja 830.

Tutkijan kommentti: Ainoana kylänä Pirkanmaalla ei yhtään alle kouluikäistä.

TOIMEENTULO

- Vuoden 2010 jälkeen työllisten määrä on vähentynyt 12 prosentilla, työpaikkojen 23 prosentilla. Työpaikkoja on kylältä tilastoitu 10, joista 6 maa- ja metsätaloudessa.
- keskitulo 39 992 euroa / asukas
- Kutakin aikuista kohden on ostovoima kasvanut 35 prosentilla sitten vuoden 2010.

Tutkijan kommentti: Työllisten määrä on ilahduttavan iso.

ASUMINEN

- omistusasunto 86 %, vuokralla 12 %, muita 2 %
- keskimäärin 66,2 asuinneliötä asukasta kohti
- Kukaan ei ole kirjoilla 25:ssä asunnoksi ilmoitetussa talossa, eli noin joka kolmas asunto on tyhjänä.

Tutkijan kommentti: Harvinaisen paljon uusia taloja.

HIILIJALANJÄLKI

- Asukasta kohti ovat kasvihuonekaasupäästöt Päijälässä vähentyneet noin kolmanneksella vuodesta 2010. Koko Kuhmoisten tilanne on – lähinnä keskustan kaukolämmitysongelman takia – samaan aikaan heikentynyt.

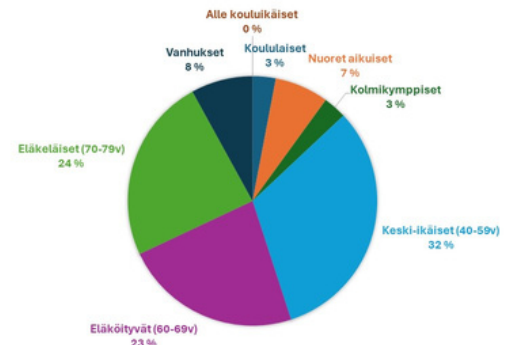
Tutkijan kommentti: Kylä on harvaanasuttua maaseutua, jossa on paljon metsää ja vapaa-ajan asumista.

- Päijälässä on kausiasukkaitten yhteenlaskettu hiilijalanjälki hieman isompi kuin vakiasukkaitten.
- Mökkeilyn päästöistä 2/3 tulee sähköstä ja ajamisesta.
- Päijälässä on arviolta liki 7 700 hehtaaria metsää.

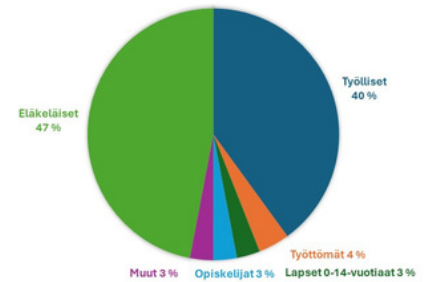
Metsien vuotuinen kasvu kattaa vaki- ja kausiasukkaiden päästöt noin seitsenkertaisesti. **Kylä on siis merkittävä hiilinielu.**

Teksti Merja Åkerlind

PÄIJÄLÄN ASUKKAAT IKÄRYHMITÄIN 2021

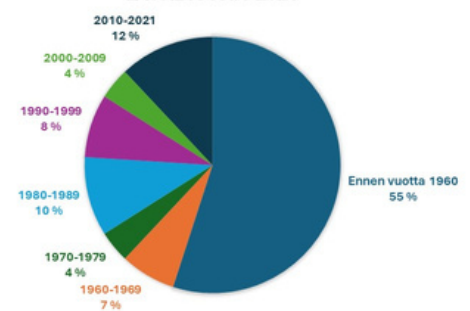
PÄIJÄLÄN ASUKKAIDEN TOIMET 2021

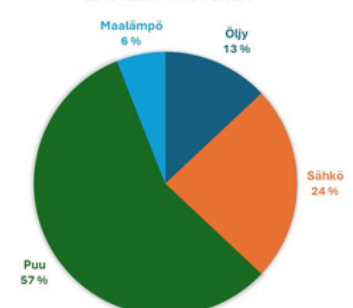
PÄIJÄLÄN RAKENNUSKANTA 2021

PÄIJÄLÄN ASUNTOJEN RAKENNUSVUOSIKYMMENET PINTA-ALOISSA LASKETTUNA 2021

PÄIJÄLÄN ASUNTOJEN PÄÄLÄMMITYSMUODOT KIINTEISTÖREKISTERIN MUKAAN PINTA-ALOISSA LASKETTUNA 2021

SÄHKÖAUTO JA MUUTTO KÄYNEET KAUSIASUKKAIDEN MIELESSÄ

Päijälä on osoittautunut kausiasukkaille paremmaksi paikaksi kuin Leena Kilpinen ja Marko Helminen osasivat odottaa ostaessaan tontin Pitkänveden rannalta 2019. Seuraavana vuonna valmistunut talo on kovassa käytössä lomakauden ulkopuolellakin sen ansiosta, että Leena ei enää ole työelämässä ja Markon työ it-asiiantuntijana vaatii etelässä oloa vain noin kaksi päivää viikossa.

“On ollut puhetta vakituiseistakin asumisesta, mutta ajatus ei ole ajankohtainen ennen kuin pääsen eläkkeelle viiden-kuuden vuoden kuluttua”, toteaa Marko Helminen. “Poikkeusluvan muutto vaatisi, sillä tontti on kaavassa osoitettu vapaa-ajan asumiselle.”

Ihmiset liikkuvat työn perässä, muistuttaa Helminen. Hänen mielestään on vaikea tietää, mitä nuoriso maalaistumisesta todella ajattelee. Omalle, Kuopiossa opiskelevalla pojalleen hän on painottanut, ettei pääkaupunkiseudulle kannata pakkautua, jollei ole pakko. “Kaikilla ei enää taida olla taitoakaan omakotitalon ylläpitämiseen.”

Maalämpöä

Pariskunnan hirsitalo kuuluu siihen kuuteen prosenttiin Päijälän rakennuskannasta, joka lämpiää maalämmöllä. “Talon teki Finnlamelli avaimet käteen -periaatteella, mikä tietää rajoituksia valintoihin. Mallipiirrosta muutettiin vähän, mutta muusta energiasta kuin maalämmöstä ei ollut edes puhetta. Meillä ei ollut aiempaa kokemusta maalämmöstä, mutta se on osoittautunut mukavuudeltaan ja hinnaltaan loistavaksi, jos vaikka vertaa sähkölämmitykseen omakotitalossamme Nurmijärvellä”, kertoo Marko Helminen. Sauna toimii puilla, samoin takat olohuone-keittiössä ja lasitetulla terassilla. Klapeja saa oman tontin puustoa harventamalla.

“Uskomaton paikka”

Kilpisen ja Helmisen tulo Päijälään oli sattumaa. He olivat etsineet tonttia 200-250 kilometrin säteeltä Klaukkalasta ja käyneet katsastamassa kymmenkunta paikkaa, ennen kuin nettiin tuli myynti-ilmoitus Pitkänveden rannalta, Kotirannan mailta, erotetusta tontista.

Rantatöyräs lehtipuineen ja mäntyineen ylitti toiveet kauniista, eteläpuoleisesta paikasta. Järvikin oli syvä, ei mikään mutalammikko.

Tontti soveltui hyvin rakentamiseen, mitä nyt kalliota piti vähän piikata pois. Pihaan sai pystyyn lintulaudan, mutta kivikkoinen maasto ei salli viljelyksiä. Haaveissa on muutaman marjapensaan istuttaminen.

“Kannattamme paikallista tuotantoa ostamalla kylän toritapahtumista esimerkiksi kauraryynejä ja mehuja. Juuri nyt laitamme muikkukeittoa paikallisista aineksista. Itse emme ole vielä ehtineet kalastamaan tontin viimeistelyltä.” Pariskunta hoitaa ostoksensa ensisijaisesti Kuhmoisissa ja suosittelee samaa muillekin mökkiläisille, koska “isolla kirkolla” riittää asiakkaita muutenkin. Terveyspalvelutkin osoittautuivat vielä silloin hyviksi, kun ikävä tikku jymähti Markon sormeen. “Onko terveydenhoito hyvin missään?”

Ihmisiä katsomaan

Pariskunta tuli Päijälän ympäristötilaisuuteen ennen kaikkea tavatakseni ihmisiä. "Asiakin oli kyllä ihan mielenkiintoinen", lisää Marko Helminen. "Eikös se ole siemen ajattelulle, kun pohditaan ilmastokriisiä ja ylikulutusta yhden kylän näkökulmasta?", lisää Leena Kilpinen.

Helmisen yllätti se, mitä kaikkea tilastoista pystyy kokoamaan. "Vakituisten asukkaiden määrä on Päijälässä surullisen pieni ja suunta väärä, täysin toisenlainen kuin Klaukkalassa." Vanhoista ilmakuviista hän on katsellut, miten pellot ovat kadonneet. Työnsä puolesta hän tietää tilojen vähenevän nopeasti, eivätkä isot enää kasva pienten lopettaessa.

Sähköauto saa odottaa

Marko Helminen on talkootöissä oppinut tuntemaan arviolta 20 päijäläläistä, vaikka kaikkien nimet eivät vielä ole muistissa ja osa tutuista saattaa olla kesäasukkaita.

Hän on pyrkinyt sijoittamaan kesälomansa niin, että pääsee mukaan kovimpiin rallivalmisteluihin viikkoa ennen tapahtumaa. "Yhden päivän ralli tuskin kaataa ilmastotavoitteita. Kannattaa myös muistaa, että kilpasarjassa kehitetään autotekniikkaa."

Molemmat tietävät kausiasukkaiden hiilijalanjäljen koostuvan enimmäkseen asumisesta ja ajamisesta. Uudessa talossa on vaikea säästää asumisesta. Sähköauto olisi ilmastolle parempi, mutta mutta... "Pitäisi ostaa aika kallis auto, jotta akku kestäisi talvella 200 kilometrin matkan ilman välilatausta. Kun ajaa säännöllisesti, ei ole järkeä hukata joka kerta puolta tuntia lisää aikaa lataamiseen. Olisi jo yö, kun pääsisin työpäivänä Päijälään.

Teksti ja kuvat Merja Åkerlind

Marko Helminen ja Leena Kilpinen mökillään Päijälässä.

MAALLA ASUMINEN ON YMPÄRISTÖTEKO

Ajatuksia Pirkanmaan ilmastoviisas kyläverkosto -tilaisuudesta Päijälän Pirtillä 13.1.2024.

Pirkanmaan ilmastohankkeen vetäjä Kirsi Oesch keräsi lähes 30 kuulijaa. Kyläämme koskevat yleiset ja erityisesti ilmastoasioihin liittyvät tilastotiedot saatiin käyttöön kreivin aikaan. Olemmehan Päijälässä tilanteessa, jossa meneillään on uitto- ja metsätöperinteen tallentamiseen ja näytteille asettamiseen liittyvän hankkeen tukihakemuksen viimeistely Vesurille. Lisäksi mietinnässä on kylän uuden 10-vuotisen kehittämissuunnitelman käynnistäminen.

Vesurin kautta haettavien maaseudun kehittämistukien tärkeäksi perusteeksi on otettu ilmastomuutokseen vaikuttavat tekijät. Tämä tosiasia meidänkin on otettava todesta. Kun hankkeeseen liittyy riittävästi kyläläisten omaa panosta eli talkootyötä, Vesurin kautta tuleva tukiraha kattaa kehittämishankkeissa noin 95 % ja investointihankkeissakin 2/3 osaa kustannuksista. Ilman tätä rahaa ei aiempia eikä uusia hankkeita olisi ollut eikä ole mahdollista toteuttaa.

Lisäksi oman rahoitusosuuden osalta on kaikille yhdistyksille ollut niin omien kuin yhteishankkeidenkin osalta ratkaiseva merkitys MM-rallin järjestämisestä saadulla tulolla. Olemme olleet onnekkaita, että MM-rallin järjestäjä AKK-Sports on valinnut Päijälän nyt kymmenennen kerran kesällä 2024 erikoiskokeen järjestäjäksi. Hankkeillemme on näköpiirissä rahoitus, kunhan täytämme rahoittajiemme ehdot. Talkoot jatkuvat, olethan mukana!

Tilastoissa asukkaita ja kiinteistöjä koskevat tiedot eivät yllättäneet. Keräsimme vastaavia tietoja myös 2015, kun tehtiin edellistä kylän kehittämissuunnitelmaa. Yli puolet ns. vakinaisen asunnon statuksella olevista on kuitenkin ilman asujaa. Sen selittää kirjoilla olo muualla, vaikka täällä saatetaan olla suuri osa ajasta. Samoin mökkistatuksella olevissa mökeissä on ihmisiä, jotka viettävät täällä vuodessa paljon aikaa. Näitä eivät tilastot huomioi. Tulevaisuutta ajatellen, joka tapauksessa meillä on asumiskelpoista kiinteistökantaa ja osiltaan varsin uutta ja hirsipohjaista, josta myös ilmasto kiittää.

Metsämme sitovat hiiltä moninkertaisesti päästöihin nähden. Kulutustasomme on keskimääräinen ja mahdollisuus omavaraisuuteen ruuan tuotannossa on edelleen tarpeen tullen mahdollista. Ehkä kehitettävää löytyy ilmastonäkökulmasta kiinteistöjen lämmityksessä ja lämmitettävän tilan hyödyntämisessä. Onkohan mahdollista saada tyhjiä, mutta kunnossa olevia kiinteistöjä jatkossa edes jossain määrin hyötykäyttöön? Jos on, niin millaiseen. Siinä mm. pohdittavaa seuraavassa kehityshankkeessa.

Työllisten määrä on hyvä, mutta kyllä kylä kaipaa lisää työssäkäyviä, mieluummin paikallisilla työpaikoilla tai sitten muualla. Kun Välimeren kesät kuumenevat, se saattaa lisätä kysyntää tänne pohjoiseen. Meillä on Päijälässä vesistöt ja metsät. Niissä liikkuminen on monen eurooppalaisen haave. Pidetään vesistöt puhtaina ja riittävä määrä metsiä samoilumetsinä (onhan meillä lähellä kansallispuistokin), niin se avaa työtä kylälle.

Kaikkea ei ilmastomielessäkään voi meiltä vaatia. Raportti ottaa kantaa polttomoottoriautoilun haittoihin. Mutta en itse ihan lyhyellä ajalla näe mahdollisena loikkaa liikenteen sähköistymiseen. Sähköautot ovat kalliita, varsinkin, jos tarvitaan nelivetoa ja esim. peräkärryn vetovoimaa. Liikkumiseen ei ole joukkoliikennettä ainakaan kylissä. Jo nyt polttoaine on kallista, mutta liikuttava on, jotta jokapäiväinen elämä sujuu.

Ilmastomuutoksen hillitsemisessä puhutaan oikeudenmukaisuudesta. Meille maalla asuville se tarkoittaa, että meitä ei syyllistetä liikkumisen eikä puulla lämmittämisen päästöistä, eikä metsien hiilidannon mahdollista pienenemistä maksateta vain metsäomistajilla, jos tarve on koko kansalla. Mutta meidän on hyvä tulevaisuudessa olla selvillä metsien ilmastovaikutuksista niin globaalisti kuin oman kylämme osalta. Siksi yhtenä ajatuksena on ollut liittää uitto- ja metsäperinteen hankkeeseen myös metsävarojemme seuranta. Ovathan ne koko kylämme kannalta merkittävä tulonlähde. Mitä se olisi, se selvinnee hankkeen edistyminen myötä.

Teksti Hannu Lahtinen

YKSITOISTA URHOOLLISTA

Pakkasta oli laskiaissunnuntain Pönttöhihdoissa sen verran, että kisasihteeri Jouko Järvinen kuvasi osanottajia sanalla urhoollinen. Omia sormiaan hän lämmitteli ensin taskuissa ja sitten mehumukia pitelemällä. Katsojilla oli mahdollisuus piipahtaa laavulla tai hyvin lämmitetyllä Pirtillä, missä oli tarjolla hernekeittoa ja kahvia laskiaispullineen.

Kestovoittaja Timo Konttila ilmoitti ennen kisaa, ettei pääse tulemaan, koska auto ei aamulla startannut. "Soitti, kun kuuli minun tulevan paikalle!", ikätoveri Kalervo Karvanen leukaili. "Päijälässä on niin hyvät palkinnot, että kyllä tänne pitää tulla."

Lapsia ei pakkaskelissä ilmaantunut lähtöviivalle lainkaan -- itse asiassa kymmenen osanottajan joukossa ei ollut yhtään alle 50-vuotiasta. Hiihtäjät saivat itse valita, montako kertaa kahden kilometrin lenkin kiertävät. Osalle riitti yksi kieppi paikoin pahasti jäätyneellä ladulla.

"Lähtetäkää jo meidät!", aneli Terhi Ratalahti virallista kisa-aikaa odotellessaan.

Sari Peltonen tuli puolestaan kisapaikalle vähän myöhässä. "Olin ajoittanut kuntohuipun kahden viikon päähän, mutta netistä huomasin Pönttöhihdojen alkavan jo tunnin kuluttua. Nappasin varastosta jotkut sukset ja pari numeroa liian isot monot. Sujui se näilläkin välineillä."

**Tässä aika vähäiseksi jäänyt osallistujalista.
Kai pakkasella oli vaikutusta sen lyhyteen.**

Naiset 6 km

1. Terhi Ratalahti 37.11

Miehet 55v 6 km

1. Raimo Åkerlind 31.50

Miehet 70v 6km

1. Martti Åkerlind 32.17

2. Matti Åkerlind 42.30

Miehet 75v 6 km

1. Kalervo Karvanen 35.50

Miehet n. 80v 4 km

1. Olli Lehto 27.19

2. Lauri Laakso 27.50

Kuntosarja

Sari Peltonen . Airi Vahdersalo, Reijo Ratalahti,
Risto Lehto

Olli Lehto (oik.) luotti viime vuonna levittämiinsä voiteisiin merkkiä Laattalan Valtti. Hän muisteli entisaikojen vilkkaita laskiaishihtoja, joitten päälle pääsi Lindroosin saunaan ja Pirtillä tanssittiinkin. Kuvan muut hiihtäjät Kalervo Karvanen, Matti Åkerlind, Lauri Laakso ja Reijo Ratalahti, keskellä ajanottaja Heikki Åkerlind.

Vuosi sitten Pönttöhihdossa jäätynä suksia, nyt osanottajia. "Vaatteita on päällä enemmän kuin koskaan, ja hiki tuli", luonnehti Airi Vahdersalo

Eero Konttila, Jussi Mattila ja Jouko Ikonen viihtyivät ilman suksiakin.

TALVISIA TARINOITA

Miko ja Leena Leppäkosken metsissä retkellä.

Pehmis ja Lotta Leppäkosken pihassa

Terhi ja Reijo Ratalahti viettivät karkauspäivän Unto Huokosen kanssa pilkillä. Unto veti moottorikelkalla ensin Saarijärvelle, sitten Vähä-Vuorijärvelle ja Neulajärvelle. Jäällä oli paljon vettä ja kulku kelkalla hankalaa. Saarijärvestä saatiin yhden kalakeiton kalat ja jonkin verran kissankaloja. Retken kruunasi makkaranuotio ja kahvieväät.

Unto Huokosen mukaan talvi on ollut aika huono kalatalvi. Jäätkin ovat olleet paikoin alkutalven lumisateista johtuen heikollaiset. Jäätä kyllä vielä on, mutta teräsjäätä vähän ja harmaata sohjojäätä enemmän, totesi Unto maaliskuun alkupuolella.

Terhi, Reijo ja Unto osallistuivat Keuruu-Multian 50 km:n laturetkelle maaliskuun alussa. ”Aamupäivällä oli todella luistava keli ja ladut hyvässä kunnossa. Iltapäivällä ladut pehmenivät ja oli raskaampaa. Kahvi- ja keittotarjoilut rytmittivät matkan mukavasti, niin että jaksaimme hyvin koko matkan. Hiihtoaika oli viisi tuntia. Kyllä sauna ja uiminen tekivät kropalle hyvää sen urakan jälkeen. Saamme olla kiitollisia terveydestä ja jaksamisesta”, kirjoittaa Terhi Ratalahti.

Kiitokset Unto Huokoselle ja Jarkko Sihvolle ynnä muille talkoolaisille Päijälän ympäristön laduista ja jääteistä!

LUMITÖITÄ

Mika Tuominen ja Jari Niemi pitävät kylämme tiet talviajokunnossa. Siinä on taas tänä talvena riittänyt puuhaa, kun olemme saaneet jo ainakin kolmannen kunnan vanhanajan talven.

Mika arvelikin, että mitä enemmän ilmastomuutoksesta puhutaan, sitä enemmän lunta ja pakkasia riittää. Jarin kalentereiden mukaan tämä talvi on ollut ennätyspitkä, sillä ensilumi tuli jo lokakuun puolella. Sen takia auraukset tulivat osalle teistä myöhään ja olivat osittain lumihangessa. Siitä taas seurasi, että väistötilanteissa autot päätyvät ojaan, kun tie on aurattu ojan päälle. Traktorilla ojasta vetämisistä juuri tästä syystä onkin ollut runsaasti. Jari kertoi ennätyksensä olevan kolme autoa vajaassa tunnissa.

Mika Tuomisen alueeseen kuuluu karkeasti sanottuna kylän länsipuolen tiet plus monia pieniä poikkiteitä, noin 150 paikkaa kaikkiaan. Mika kertoo, että kun lumipyryt loka-marraskuussa alkoivat, töitä on saanut tehdä tasaiseen tahtiin. Kun kunnan lumipyry tulee, kaikkien teiden auraamiseen menee parikymmentä tuntia ja seuraavana päivänä vielä pientä tuunausta. Mika antaa vihjeeksi sellaisille ihmisille, jotka käyvät harvoin mökeillään, että aurauttaisivat tiensä edes muutaman kerran talvessa, koska lumisena kevättalvena umpihankeen tien tekeminen on melkoinen haaste. Aikaa menee suunnilleen tunti/100 m.

Jari Niemi määritteli alueensa niin, että hänen tiensä ovat Päijälästä Kuhmoisiin päin, Hahmajärven ja Kylämän kulmat, yhteensä toistasataa kilometriä. Jarilla on auraukscalenterit 20 vuodelta, ja hänen johtopäätöksensä oli, että 3-4 kovalumisen talven jälkeen tulee pari vähempilumista. Tämä talvi on kolmas kunnan lumitalvi. Lunta ei ole tullut tänä vuonna valtavia määriä kerralla, mutta sitäkin useammin. Jari kertoi lähtevänsä auraamaan mieluiten heti sateen loputtua vaikka yötä myöten, sillä hän ei kuitenkaan saisi nukuttua. Pahimpina päivinä hän on ollut traktorin ratissa kellon ympäri. Siinä on tullut jo mieleen, että mitähän sitä tekisi isona. Edellistalvena hän nukahti suoralla pätkällä rattiin ja ajoi ojaan, mutta vauhti oli onneksi niin kova, että traktori nousi saman tien takaisin tielle. Jari sanoi, että lumisena talvena on ollut pakko priorisoida töitä: ensin päätiet, sitten vakituisten asukkaiden tiet ja vasta lopuksi mökkitiet.

Erikoisuutena voisi mainita, että Jarilla on aina kamera mukana traktorissa. Yöllä upea kuutamo tai jokin muu yllättävä luonnon ihme saattaa päätyä kameraan. Hänen kuviaan ja mietteitään voi bongata myös youtubesta **metsamafia-nimellä**.

Hatunnosto ja kiitokset auraajille!

*Teksti Ulla Lahtinen
Kuvat Jari Niemi*

SOTAA PAOSSA LEPPÄKOSKELLA

Helmikuussa tuli kuluneeksi 80 vuotta Helsingin pommituksista. Vielä tänäänkin ihmiset joutuvat pakenemaan pommisuojiin eri puolilla maailmaa.

Oli helmikuun kuudes päivä vuonna 1944. Neuvostoliiton armeijalle annettiin käsky tehdä iltapäivällä ilmahyökkäys Suomeen. Lähes 800 konetta oli lähdössä tuhoavalle matkalle. Tarkoituksena oli tehdä kaksi hyökkäysaaltoa, joissa pudotettaisiin Helsinkiin 7 000 pommia. Täysikuu valaisi vaarallisesti Helsingin seudun. Suomen ilmatorjunnan osumatarkkuus esti tällä kertaa kaikkein pahimmat tuhot, mutta ihmishenkiä menetettiin kuitenkin ja aineelliset vahingot olivat suuret. Elintarvikepula, evakuoinnit ja kaatuneita omaisia tai ystäviä koskevat uutiset muistuttivat kaikkia päivittäin sodan todellisuudesta.

Vietin vuoden 1944 helmikuun kuudennen päivän pommisuoja, Munkkiniemen Puistotien varrella olevan kotimme, kerrostalon kellarissa olevassa pesutuvassa. Muistoni tilanteesta ovat eläviä, vaikka olin vasta kolmevuotias, ja sen ikäisenä ei yleensä paljon muistikuvia synny. Tilanne oli kuitenkin niin järkyttävä ja vanhempien ihmisten pelko ja hätäannus niin suuri, että se vaikutti väkevästi pienen tytön mieleen.

Katselin paksuja puupöllejä, joilla pommisuojamme katto oli tuettu ja ihmettelin, että nyt pesutuvan suurissa altaissa ei ollutkaan pyykkiä. Suojan seinään oli murrettu aukko, josta pommin osuessa voi yrittää päästä viereisen talon kellariin. Rikkinäiset tiilen päät kehystivät aukkoa ja lattialla oli laastin kappaleita. Pommisuojan seiniä kiertävillä puupenkeillä istui naapureita, oli hämärää ja hiljaista. Veljeni tuhisi ja välillä parkui äidin sylissä, sinisessä, vakosamettisessa makuupussissaan. Minua väsytti ja pelotti ja yritin painautua turvaan äidin kylkeen. Meillä oli mukana lämpimiä vaatteita ja laukussa välttämättömimmät tarvikkeet siltä varalta, että pommisuoja täytyy olla kauan. Vaarini nimitti laukkuja ”pakokauhukassiksi”. Jonkin ajan päästä annettiin merkki, että hyökkäys on ohi ja me hinauduimme kimpsumme ja kampsuinemme kotiin, kolmanteen kerrokseen. Kodin ikkunat oli peitetty mustin pahvikaihtimin, sillä valoa ei saanut näkyä ulos. Kohta sireenit ulvoivat uudelleen, otimme taas lämpimiä vaatteita päälle ja ryntäsimme takaisin koleaan suojaamme. Olo tuntui turvattomalta, hälytyksiä saattoi tulla koska tahansa, sireenit huusivat pelottavasti ja pommikoneet jyrisivät taivaalla.

Helsinkiä evakuoitiin, ja me lähdimme äidin ja veljen kanssa monien muiden tapaan sotaa pakoon maaseudulle. Isä ei tullut mukaan, hän oli sodassa ja toi lentäen Saksasta aseita Suomen armeijalle. En vielä ymmärtänyt, miten vaarallista isän työ oli. Rautatieaseman tungoksesta pääsimme äidin ja pienen veljen kanssa junaan. Matka vei ensin Orivedelle, josta tulimme häkäpöntöllä toimivan postiauton savuisessa ja tärisevässä kyydissä Päijälän Leppäkoskelle. Hevosen vetämä reki oli myös tavallinen kulkuneuvo ja matkat puhtailla, lumisilla teillä, reen pehmeiden vällyjen alla ovat lämpimiä muistoja.

Kuvassa tullaan reellä pitkin Pitkäävettä. Eturessä äiti, takana kirjoittaja apulaisen kanssa.

Meidän turvapaikkamme oli Leppämäki Päijälän Pirtin läheisyydessä. Leppämäki oli vaarini rakentama mökki, aluksi vain kesäasunnoksi tarkoitettu, joten olosuhteet talven pakkasissa eivät olleet aivan helpot. Olimme kuitenkin turvassa pommituksilta, se oli tärkeintä. Lähellä oli mummon lapsuudenkoti, Myllärinpirtti ja ympärillä oli tuttuja, turvallisia ihmisiä. Kotiapulainenkin, nimeltään Rauha, oli kanssamme. Mummon sisko, Syyne-täti, hoiti postia kotonaan, vastapäätä Leppämäkeä. Vieressä oli Päivärinne, jossa asui mummon veli vaimoineen. Koivulahdessa asui myös sukulaisia, mummon toinen veli perheensä kanssa. Lapsuudenmuistoissani Leppäkosken mailla leijuu sadun hohto.

Talvi vietettiin Leppämäessä, tuli kesä ja sota jatkui. Vanhempani päättivät, että minut viedään sotalapiseksi Ruotsiin. Veli jäi äidin kanssa Leppäkoskelle. Minulle löytyi turvapaikka Tukholmasta, Aero Oy:ssä työskentelevän isäni Ruotsin kollegan, ABA:n lentäjän perhe. En lähtenyt lasten joukkokuljetuksissa vaan isä vei minut Tukholmaan. Matkustin lentokoneella, Junkers JU52:lla. Elämän suuri käännekohta painui kirkkaana lapsen aivojen muistilokeroon. Junkersin alumiininen ulkopinta muistutti kuvioinniltaan aaltopahvia ja matkustamoon kiivettiin kevyitä tikkaita aivan siiven vierestä. Upposin matkustamon pehmeisiin nahkaistuimiin ja yritin kurkotella katsomaan koneen pienistä, nelikulmaisista ikkunoista näkyviä, ohi purjehtivia pilvenhattaroita. Pääsin uuteen kotiin, hellään hoitoon Mälarenjärven rannalla asuvaan perheeseen.

Aika Tukholmassa on lapsuuteni rakkain muisto. Ajattelen surren kaikkia maailman lapsia, jotka tällä hetkellä joutuvat kokemaan sodan kauhut ja joilla ei ole samaa mahdollisuutta päästä turvaan kuin minulla kahdeksankymmentä vuotta sitten.

Teksti ja kuvat: Eeva Honkanen, Kirkkonummi

Kuvassa pikku-Eeva Rauha-apulaisen kanssa kylän sillalla.

Kuvassa Eeva ja kesälammas. Taustalla mummola eli nykyinen violetti mökki.

RAAMATULLISTA KYPROSTA

Raamatulliset nimet pulpahtavat eteesi Kyproksella, jos et linnoittaudu turistirannoille. Saarella ovat Raamatun mukaan saarnanneet niin Paavali, Andreas kuin Barnabas, joita kaikkia sikäläiset pitivät apostoleina.

Jeesuksen kuolleista herättämä Lasarus toimi perimätiedon mukaan pitkään piispana Kyproksella sen jälkeen, kun hän oli tappouhkausten takia lähtenyt Betaniasta.

Monet muutkin kristityt ovat käyttäneet Kyprosta huoltopisteenä ja turvapaikkana, sijaitseehan se keskellä itäistä Välimerä. Kolmannella ristiretkellä 1190-luvulla Englannin kuningas Richard Leijonamieli rantautui myrskyssä Limassoliin ja valtasi koko saaren, jonka hän pian myi Tempeliherrain ritarikunnalle.

Oheiset kuvat ovat loppuvuodelta 2023, jolloin kiersimme jaettua saarta yli kolme viikkoa.

Salamis (kuva 1)

Barnabas opasti Paavalin tämän ensimmäisellä matkalla noin vuonna 46 jKr. Syyriasta Kyprokseen. Noin 200 kilometrin meritaipaleen jälkeen alus rantautui Salamikseen, Barnabasin synnyinkaupunkiin. Sitä olivat ennen roomalaisia hallinneet mm. kreikkalaiset, assyrialaiset, persialaiset ja Aleksanteri Suuri. Salamis oli jo tuolloin kärsinyt useista maanjäristyksistä, mutta mittavia roomalaisia raunioita on nähtävissä edelleen.

Barnabasin hauta ja jäännökset löydettiin läheltä Salamista vuonna 431. Niille vaiheille on rakennettu kirkko, joka toimii nyt museona, ollaanhan Kyproksen turkkilaisella puolella.

Larnaka, entinen Kitoi (kuva 2)

Legendan mukaan Paavali ja Barnabas tapasivat yhteisellä matkallaan Lasaruksen ja vihkivät tämän Kitoiin piispaksi. Lasarus kuoli toisen kerran vuonna 63. Hänen hautapaikalleen rakennettiin kirkko ja toinen komeampi vuonna 900. Vähän sitä ennen oli löydetty hautakivi, joka tekstin mukaan kuului Lasarukselle, Jeesuksen ystävälle. Perimätiedon mukaan Lasaruksen luut vietiin pääosin Konstantinopoliin (Istanbuliin), mutta osa jätettiin Larnakaan. Kirkon pääalttarin alapuolelta, matalasta kellaritilasta, on löydetty kivinen sarkofagi, jonka arvellaan kuuluneen Lasarukselle. Siinä olleet luut on sijoitettu kirkkotilaan hopeiseen arkkuun. Pyhän Lasaruksen kirkko on nyt Larnakan tärkein nähtävyys. Kyproksen ortodoksit viettävät Lasaruksen muistopäivää palmusunnuntaita edeltävänä lauantaina.

Pafos (kuva 3)

Mykeneläisten perustama ja foinikialaistenkin aikanaan hallitsema kaupunki oli noussut Kyproksen tärkeimmäksi Salamiin jälkeen. On päätelty, että Raamatussa mainittu Paavalin ruoskinta tapahtui Pafoksessa ja juuri tähän pylvääseen kiinnitettyä.

Paikalla oli 300-luvulta lähtien valtava basilika, jonka arabit hajottivat 600-luvulla. Kuvan yläosan pikkukirkkoa käyttävät nykyisin anglikaanit, luterilaiset ja katoliset yhteistuumin.

Apostoli Andreaxen luostari (kuva 4)

sijaitsee saaren koillisosassa Karpasian niemessä, minne apostoli Andreas legendan mukaan haaksirikkoutui. Hän oli jo merimatalla tehnyt ihmeen parantamalla laivan kapteenin näön, ja perillä hänen sanotaan löytäneen vettä lyömällä sauvallaan kallioon. Tuo kaivo on edelleen olemassa.

Luostari on merkittävä pyhiinvaelluspaikka, johon tullaan varsinkin Andreaxen kahtena vuosittaisena juhlapäivänä bussilasteittain etelä-Kyproksen puolelta.

Apostoli Andreaxen on kerrottu asuneen Romaniassa sekä käyneen mm. Georgiassa, Solovetskin luostarissa Vienanmerellä ja Pihkovan luostarissa Virossa. Kaikki eivät usko hänen tehneen lainkaan lähetysmatkaa Kyprokselle.

Beylerbey eli Bellapais (kuva 5)

Augustiinit siirsivät luostarinsa Jerusalemin häviön jälkeen vuonna 1187 pohjois-Kyproksen vuoristoon.

Goottilaistyylliset tilat ovat hajotettuinkin niin upeat, että kelpaavat vaikkapa muotikuvauksiin, kuten käydessämme tapahtui.

Korucam eli Kormakitis (kuva 6, seuraava sivu)

on kylä Kyproksen luoteiskulmassa. Siellä asuu 100--300 vanhusta, jotka puhuvat arameaa, Jeesuksen äidinkieltä. He ovat maroniitteja, arabikristittyjen ryhmää, joka erosi ortodokseista uskonopillisista syistä 300-luvulla. Osa pakeni Libanonista ja Syyriasta Kyprokseen 1100-luvulla. Nuoremmat polvet asettuivat turkkilaisten valtauksen jälkeen 1974 saaren kreikkalaiselle puolelle. Noin 20 viime vuoden aikana he ovat vihdoinkin päässeet tapaamaan sukulaisiaan.

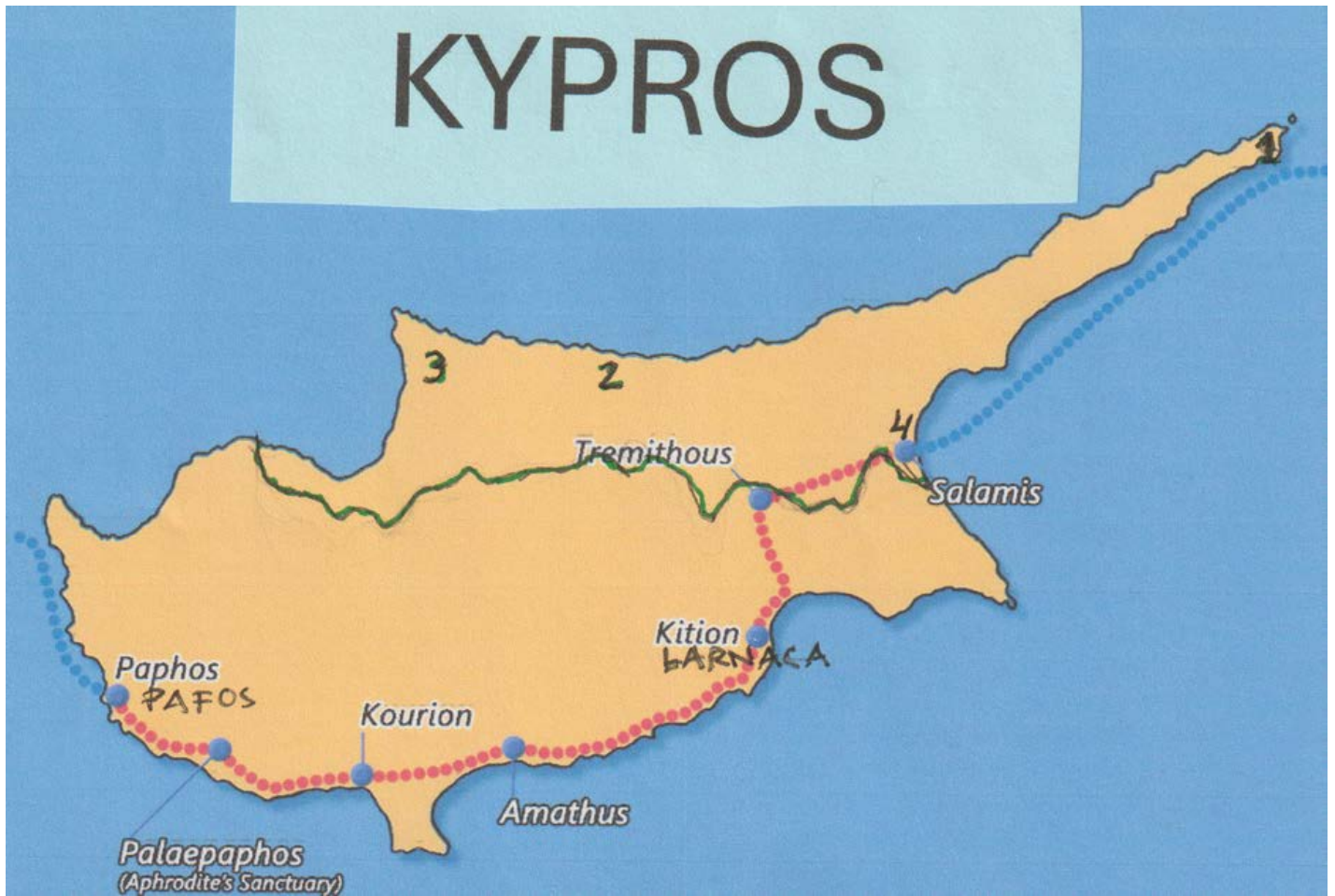
Maroniitten oma piispa vihki kylän pikkukirkon remontin jälkeen 2015. Sen katsomista suositteli meille kyproksenturkkilainen setä, joka muisti monta sanaa suomea oltuaan tekemisissä YK-joukkojen kanssa.

Vanhat kirkot (kuva 7, seuraava sivu)

Kristinusko levisi Kyprokselle varhain, ja siitä tuli ensimmäinen kristityn johtama maa. Saarelle rakennettiin kymmenittäin kirkkoja aikana, jolloin Suomessa ei vielä tiedetty kristinuskosta mitään. Larnakan seudun kiertoajelu vei Kitin kylään, jossa sijaitsee 1000-luvun kirkko. Sen yhdestä osasta löydetyn Neitsyt Maria -mosaiikin uskotaan olevan 500-luvulta.

LISÄÄ KYPROSTA - KARTTA

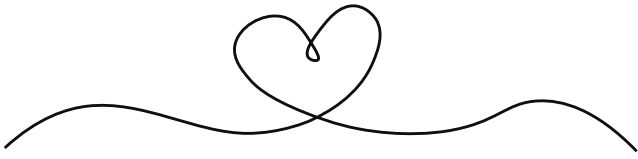

Vihreä linja jakaa saaren pohjoisessa olevaan Turkin alueeseen ja eteläiseen Kreikkaan. Sininen ja punainen pisteviiva kuvaa Barnabaan ja Paavalin oletettua reittiä Kyproksella ensimmäisellä vuosisadalla. (Apt. 13)

- 1 Apostoli Andreaksen luostari, (kuva 4)
- 2 Beylerbey eli Bellapais (kuva 5)
- 3 Korucam eli Kormakitis (kuva 6)
- 4 Apostoli Barnabaksen kirkko (kuva 1)

UUSI PÄIJÄLÄLÄINEN

Viime lokakuusta asti kylän rivitalossa on asunut uusi päijäläläinen, Jussi Mattila.

Vaikka ei hän enää uusi kasvo Päijälässä olekaan, hän on vierailut täällä jo parikymmentä vuotta.

Jussi Mattila on paljasjalkainen helsinkiläinen, Hernesaassa syntynyt ja Kalliossa kasvanut. Hän on kuitenkin lapsuudesta asti viettänyt kesiiä ja enemmänkin aikaa Tuusulan mummolassa. Sieltä kai on peräisin rakkaus maalaiselämään ja luontoon. Isä oli kova kalamies, ja hänen kanssaan ”joutui” pienestä pitäen kalastamaan sekä merellä että Tuusulan Rusutjärvellä. Pienriistan metsästys on myös ollut sieltä asti lähellä Jussin sydäntä.

Miten hän on sitten eksynyt Päijälään?

-Siihen tarvittiin vain yksi kädenpuristus, hän kertoo.

Jussi on ansainnut leipänsä maansiirtofirman kuorma-autokuskina. Metrotunnelin kaivauksiin tuli 2000-luvun alussa autoineen päijäläläinen Mika Udd, ja Jussi toivotti maalaispojan tervetulleeksi kaupungin työmaalle. Siitä kädenpuristuksesta alkoi heidän ystävyytensä. Mika toi pian Jussin tutustumaan kotikyläänsä. Jussi kertoo, että kun hän tuli kylän sillalle, hän ajatteli, ettei tämän hienompaa paikkaa maailmassa olekaan.

Pian hän pääsi jäseneksi metsästysseuraan. Hänellä on ollut yhteisiä metsästyskoiiriakin toisten metsämiesten kanssa. Jänisten metsästys on hänen päälajinsa. Myös kalakavereita on löytynyt. Hän on kalastanut lähinnä Pitkällävedellä ja Hahmajärvellä. Pilkkiminen on talvella mieluisaa puuhaa.

Jussin äiti kuoli vähän yli vuosi sitten eikä hänellä ollut enää entisiä siteitä pääkaupunkiseudulle. Lapsetkin ovat jo isoja ja elävät omaa elämäänsä. Hänen ei tarvinnut kauaa miettiä, kun hän kuuli, että rivitalossa on tilaa vuokralla.

-Täällä on kaikkea mitä tarvitsen: luonto ikkunan takana, kavereita, harrastuksia, hän miettii. Nyt kun hän on vakiasukas, talkoisiinkin on helpompi osallistua, vaikka on hän sitä jo tehnytkin. Hän tykkää siitä, että kylällä on niin paljon toimintaa. Ei tarvitse olla yksin, mutta halutessaan saa olla myös rauhassa. Hän on löytänyt täältä kodin.

Tervetuloa!

Teksti ja kuva Ulla Lahtinen

INKERISTÄ SUOMEEN

Elise Ylätalo, Tammen Ikävä.

*Anna-Marian ja hänen inkeriläisen sukunsa vaiheet.
Markprint 2021.*

Elise Ylätalo on kirjoittanut inkeriläisestä suvusta mielenkiintoisen kirjan, jonka päähenkilö on Anna-Maria Orgolainen (o.s. Uimonen). Anna-Maria syntyi Keltossa Inkerissä vuonna 1937.

Anna-Marian äidillä oli Suomen passi, isällä Neuvostoliiton passi. Isä oli kuitenkin inkeriläinen, suomalaistaustainen. Kun Anna-Maria oli yksivuotias, hänen äitinsä karkotettiin Suomeen. Veli juoksi junan perässä, jossa äiti lähti, ja huusi: ”Äiti, älä jätä minnuu! Äiti, älä jätä minnuu!” Anna-Marialla oli kaksi veljeä. Kaikki lapset jäivät isälle; heitä äiti ei saanut ottaa mukaan Suomeen.

Leningrad piiritettiin toisen maailmasodan aikana, myös lähellä sijainnut Keltto. Anna-Marian lapsuudenperhe vietiin Siperiaan maaliskuussa 1942. Oli nälänhätä. Perhe kuljetettiin Laatokan yli kuorma-autolla ja sitten junalla härkävaunuilla Krasnojarskin lähelle. Matkalla kuoli nälkään kolme Anna-Marian sukulaista. Yksi heistä oli pieni vauva. Olosuhteita junassa ei voi edes kuvitella, sen hajua ja likaisuutta. Matka junassa kesti lähes kaksi kuukautta.

Siperiassa syötiin aluksi paljon metsän antimia ja esimerkiksi erilaisia ruohoja. Toinen Anna-Marian veljistä kuoli nuorena lääkkeiden puutteeseen.

Seitsemän Siperian-vuoden jälkeen päästiin palaamaan Inkeriin. Kotiseudulle ei kuitenkaan saanut muuttaa. Anna-Marialla oli ikävä kotiaan, ”tammen ikävä”. Tammen oli kodin pihaan istuttanut isänsä vuonna 1901, kun Anna-Marian isä syntyi.

Äiti muutti sokeana Suomesta Inkeriin miehensä ja kirjan päähenkilön hoidettavaksi vuonna 1955. Perhe oli todella onnellinen, kun äiti saatiin kotiin. Äiti kuoli vuonna 1973.

Opettajaksi ja tiiliä tekemään

Anna-Maria kouluttautui matematiikan opettajaksi, ja siinä työssä hän myös oli vuosia. Sitten hän kuuli, että tiilitehtaalla oli paremmat palkat. Hän siirtyi sinne ja oli ahkera työntekijä, niin että hänen kuvansa oli tehtaan kunniataulussa. Elettiin onnellistakin, tavallista elämää. Työtä tehtiin paljon.

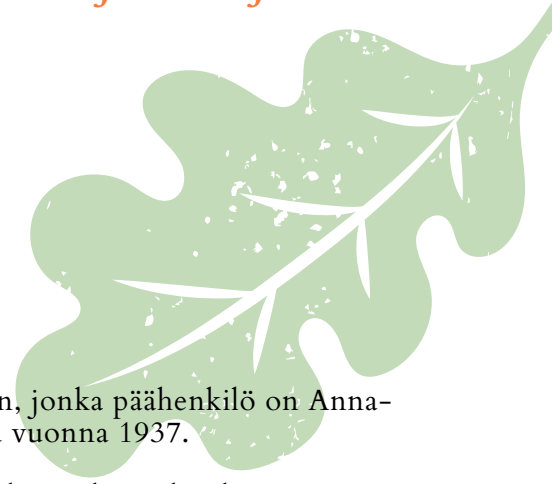
Anna-Maria meni avioon, ja pariskunta sai neljä lasta. Yksi kuoli jo pienenä. Avioliitto kariutui puolison liian alkoholinkäytön takia.

Kirjassa kerrotaan, miten kovan valvonnan takia vietettiin salassa kristillisiä hautajaisia, päästiin jopa ripille. Kirjassa on kuva, jossa pastori Paavo Haimi toimittaa viranomaisten kielloista huolimatta, vangitsemisen uhalla, kristillisiä hautajaisia arkun ääressä.

Kun presidentti Mauno Koiviston ansiosta inkeriläiset saivat muuttaa Suomeen paluumuuttajina, Anna-Mariakin muutti Tampereelle. Elämän alku Suomessa oli vaikea. Ensimmäisen asunnon naapuri jopa teki ilkivaltaa. Muutenkin Anna-Maria joutui kärsimään taustansa takia ja oli yksinäinen.

Sitten hän löysi Tampereelta Peltolammin kirkontuvan ja voi sanoa, että koko elämä muuttui. Hän saa olla seurakuntayhteydessä ja on saanut paljon ystäviä.

Teksti Kaija Taival

TAPAHTUMAKALENTERI

Raamattupiiri parillisten viikkojen torstaisin klo 18 Rukoushuoneella

Ke 27.3. klo 12.30 (Huom! Muuttunut aika) Päivätuokio Hartikaisilla, Pitkävedentie 350

La 30.3. klo 16 Pääsiäisateria nyyttikestiperiaatteella Rukoushuoneella (tied. 0503245532)
Aterian jälkeen katsotaan video pääsiäisnäytelmästä Kuhmoisten kirkossa vuodelta 2013

To 11.4. klo 13 Päivätuokio Kohisevalla Anna Maria Karjalaisella, Päijäläntie 93

La 13.4. klo 18 Pirtillä Muhkun 65-vuotisjuhlat. Kahvit ja ohjelmalliset illamat.
Tanssia 1,5 tuntia Oksetti-orkesterin tahdissa. Vapaa pääsy.

Pe 26.4. klo 13 Kirjapiiri Pirtillä: Anna Soudakova, Mitä männyt näkevät

La 4.5. Siivoustalkoot Pirtillä

La-su 11.-12.5. Äitienpäivälounas, Seija ilmoittelee

Su 12.5. klo 15 Muhkun Kevätkirmaisu Pirtillä

La 18.5. klo 13 Kevätteri Pirtillä

La 18.5. klo 14 Yhteiskristillinen tilaisuus Rukoushuoneella. Vierailijana Reijo Heikkilä
helluntaiseurakunnasta Kuhmoisista

To 23.5. klo 13 Päivätuokio Vintturissa, Hahmajärventie 392

Pe 24.5. klo 13 Kirjapiiri Pirtillä: Maria Ampuja, Gunilla, Eerolan tytär ja emäntä

1.6.-27.7. klo 10-13 Lauantaitori Jaskan kirppiksen pihassa

Ke 5.6. klo 14 Kinkerit Rukoushuoneella

Ti 18.6. klo 18-20 Riihigallerian avajaiset

30.6. -28.7. Tiekirkko Rukoushuoneella avoinna ti-su klo 12.30-17.30.
Ryijynäyttely, Saini ja Jaska Åkerlind. Avajaiset su 30.6.

La 6.7. klo 13 Runon ja Suven päivä Pirtillä

La 13.7. klo 9-13 Kesätori Pirtillä ja lastentapahtuma torin yhteydessä

Su 14.7. klo 18 Yhteislauluilta Pirtillä

Su 28.7. klo 10 Rukoushuoneen kesäjuhla: klo 10 messu, ruokailu ja 12.30 iltapäiväjuhla

Suomen MM-rallin Päijälän erikoiskoe EK-nro 12/15

**Lauantai 3.8. 2024 klo 10.05 ja 16.35,
välissä vetomiesluokka.**

**Järjestäjä: Päijälän kyläyhdistys ry
yhdessä Päijälän Seudun Metsästysseuran,
Päijälän Kristillisen Yhdistyksen,
Mäkimaan Muhkun
ja Oriveden Urheiluautoilijoiden kanssa.**

Päijälän erikoiskoe nyt 10. kerran peräkkäin!

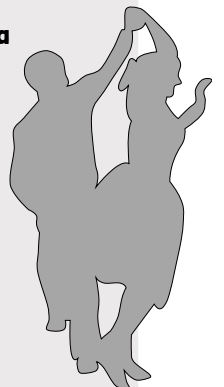
Päijälän Pirtillä 13.4.2024 kello 18

**Vanhan ajan ohjelmallinen iltama
ja 1½ tanssia**

**Soittaa Pirkka-Häme ry:n
savotta-orkesteri Oksetti**

**Ei pääsymaksua.
Tervetuloa!**

65-vuotias Mäkimaan Muhku

JOONASTA USKOON JA PÄÄSIÄISEEN

Tänä vuonna pääsiäinen on maaliskuu-huhtikuun vaihteessa. Pitkäperjantaina on Joonan ja lauantaina Uskon päivä. Pääsiäispäivänä alkaa kesäaika.

Jeesus antoi lainopettajien ja fariseusten pyyntöön Joonan merkin: Niin kuin profeetta Joonas oli meripedon vasassa kolme päivää ja kolme yötä, niin on Ihmisen Poika oleva maan povessa kolme päivää ja kolme yötä (Matt. 12:40). Joonan julistuksesta Niniven asukkaat tekivät parannuksen, mutta Jeesus sanoi olevansa enemmän kuin Joonas. Niniven asukkaat nousevat tuomiolle Jeesuksen aikalaisten kanssa ja langettavat sille tuomion.

Samoin Saban kuningatar herää tuomitsemaan kansan, sillä hän tuli Joonaa kauempaa kuulemaan Salomon viisautta esittäen tälle vaikeita kysymyksiä, ja Jeesus on Salomoa suurempi. Jeesuksen kuolema ja ylösnousemus todistavat enemmän kuin Joonas.

Sapatin päätyttyä Magdalan Maria ja toinen Maria sekä Sebedeuksen poikien äiti Salome tulivat katsomaan hautaa voidellakseen Jeesuksen ruumiin. Äkkiä maa alkoi järjestä Herran enkelin laskeuduttua taivaasta. Hän vieritti haudan sulkeneen kiven pois ja istuutui sille. Haudan vartijat pelästyivät häntä, vapisivat ja kaatuivat maahan kuin kuolleet.

Enkeli sanoi naisille: ”Älkää pelätkö. Minä tiedän, että te etsitte ristiinnaulittua Jeesusta. Ei hän ole täällä, hän on noussut kuolleista.” (Matt. 28.)

Jumala valitsi naiset todistamaan maailmanhistoriallista ihmettä, vaikka naiset eivät kelvanneet edes todistajiksi oikeudessa. Naiset lähtivät heti haudalta peloissaan ja riemuissaan viedäkseen sanaa Jeesuksen opetuslapsille. Mutta yhtäkkiä Jeesus tuli heitä vastaan. Naiset syleilivät Jeesuksen jalkoja ja kumarsivat häntä.

Matteuksen kuvaus on julistusta ja rohkaisua uskoon, ei legendamaista todistelua, joka tekee mahdolliseksi sen mitä pyrkii herättämään, aidon uskon. Raamatun kertomukset Jeesuksen elämästä, kuolemasta ja ylösnousemuksesta olivat apostolien vuoria siirtävän uskon perusta. Opetuslapset saivat ylösnousemuksen jälkeen kohdata Jeesuksen, keskustella ja aterioida hänen kanssaan. Jeesus ei ollut aave tai henki vaan todellisesti läsnä. Jeesuksen ruumiissa olivat kidutuksen ja ristiinnaulitsemisen jäljet. Mutta hänellä oli ylösnousemusruumis, paikallisuuden rajoituksista riippumaton. Hän tuli ja meni ovia aukaisematta.

Tänä vuonna pääsiäislauantaina on Uskon päivä. Jeesuksen sanat ”Uskokaa Jumalaan ja uskokaa minuun” tarkoitti kohteestaan tietoisuutta uskoa, selkeää vakaumusta ja elämän jättämistä ylösnousemalle Jeesukselle ja Kaikkivaltiaalle Isälle.

Risto Ojala, teol.maist.

MUISTOISSAMME

Jaakko Ruokola 4.3.1950 - 22.11.2023

Jälleen on yksi kylän keskeisistä henkilöistä lähtenyt, kun Jaakko nukkui pois syksyllä runsaan puolen vuoden sairastelun jälkeen 73-vuotiaana. Jaakkoa tavattiin viimeksi Päijälän vanhassa kaupparakennuksessa, jonne hän oli kerännyt myyntiin mm. autokorjaamostaan jäänyttä varaosatarvaa ynnä muuta.

Jaakko oli syntynyt Päijälän Toivonkummulla Akseli Ruokolan viidentenä ja nuorimpana lapsena – ja nyt myös lähti lapsuusperheensä viimeisenä. Äiti-Tyynen puolelta hänessä virtasi isokyröläistä verta ja luonnetta. Hän oli luonteeltaan seurallinen ja toimelias. Kiinnostus autoihin tuli isän puolelta. Akseli oli maanviljelijä-taksiautoilija koko ikänsä täällä pitäjän reunalla.

Jaakko kävi ammattikoulun auton asentajaksi Hämeenlinnassa. Ensimmäinen työpaikka oli Lahden Sähkölaitoksen autokorjaamolla. Muutettuaan Kuhmoisiin hän sai ostaa Vaskisalon korjaamotilat keskeltä kirkonkylää ja perusti oman yrityksen Ruokolan Autokorjaamon.

Sinä syksynä vuonna 1972, kun Jaakon isovelji Seppo kuoli 29-vuotiaana, Jaakko meni naimisiin Riitta Pellonpään kanssa. Heille syntyi tytär Satu, joka on tähän asti asunut Kaipolassa. Toisen vaimonsa Mairen kanssa he ehtivät olla yhdessä yli 20 vuotta. Sinä aikana myös Mairen poikien Ešan ja Vesän perheet kasvoivat.

Eläkepäivinäan Jaakko piti Mairen kanssa yllä omaa kotitaloaan Uusi-Toivonkumpua. Pihapiirissä olevalla verstaalla Jaakko korjaili tuttuja autoja. Jaakko tunsikin asiakkaitensa autot ja mitä hän oli kenenkin autossa korjannut ja kuka taas oli vaihtanut autonsa toiseen merkkiin. – Jaakolla oli myös keräilyharrastusta – nuorempana postimerkkejä, vanhempana rompetori- ja kirpputoriharrastusta.

Jokaisella ihmisellä on oma persoonallinen tehtävänsä tässä yhteiskunnassa. Toista Jaakkoakaan ei ole. Siksi meillä on syytä muistella häntä vielä pitkään.

Jaakon muistotilaisuudessa 9.12.2023 esitettiin Mairen toiveesta Samuli Edelmännin kaksi laulua: Aika ja Reunalla.

”Maan korvessa kulkevi lapsosen tie...”

Kun saattajat arkulle ruusunsa vie

Soi uruissa lapsuuden laulu.

On päättynyt ”Aika” ja tauonnut työ

Ja ”Reunalla” ajan hetki kun lyö

On enkelin turvissa kulku.

Teksti Aino Ruokola, kuva Maire Ruokolan albumi

Idearikkaat Lukijamme!

Yhdistysryppäämme Muhku, Kyläyhdistys ja Kristillinen Yhdistys on koko entisen Valintakiinteistön yhteisomistuksemme kunnostustyön ajan odottanut ja toivonut koska ilmestyy käyttöömme pitkä rivi ehdotuksia, joista voimme yhdessä valita talollemme sen käyttöön viittaavan nimen. Se saisi viitata kohtalaisen lyhyesti seudun elämään vuosia liittyneeseen metsä-uitto-sahaus-työhön. Kuten olemme viestitelleet yksi keskeinen talon käytön tarkoitus on tallentaa sisälle ja ulos edellä mainittujen alojen vanhaa työkalustoa ja tietoutta.

Anna mielikuvituksesi lentää ja auta meitä asiassa ilman rajoja tai vähättelyä!

Kiitämme jo etukäteen meille tärkeän, pitkälle kylän tulevaisuuteen kuuluvan nimen löytymisestä! Kunniaa ja mainetta ei tule puuttumaan siltä, jonka ehdotus suuresta joukosta tullaan ottamaan käyttöön!

Soita, pistä tekstiviesti, tai tuo ehdotuksesi millä tavalla hyvänsä Juhannusaattoon mennessä Riston tai Matin tietoon, tai nyhkäise hihasta tavatessasi.

P.S. Toimitus suosittelee sähköpostia, sillä siitä jää aina jälki molemmille:

Risto Lehto

050 595 2051; rhlehto1@gmail.com

Matti Santanen

0500 654 231; matti.santanen@gmail.com

**Mikä nimeksi Päijälän
uudelle vetonaulalle?**

PÄIJÄLÄ
Kylä virran uarrella

*Haluatko osallistua lehden tekoon, tai onko sinulla kenties juttuideoita?
Ota yhteyttä Ulla Lahtiseen: ullalah48@hotmail.com*